

L'autoritat dels pares

La sèrie de textos sobre l'educació en la família finalitza amb un article sobre l'autoritat dels pares, que ofereix algunes idees sobre com ajudar els fills a gestionar la seva llibertat.

26/10/2013

Déu és l'autor de la vida, i la seva bondat es manifesta també en la seva autoritat, de la qual participa tota autoritat creada: en particular, l'autoritat amorosa dels pares. Certament, l'exercici d'aquesta

autoritat parental no sempre és fàcil. "Baixa" necessàriament a aspectes molt concrets de la vida quotidiana.

Tots tenim experiència que, a l'hora d'educar, «sense regles de comportament i de vida, aplicades dia a dia també en les coses petites, no es forma el caràcter i no es prepara per afrontar les proves que no mancaran en el futur» [1], però, sabem també que no sempre resulta fàcil trobar l'equilibri entre llibertat i disciplina.

De fet, molts pares temen –potser les han patit ells mateixos– les conseqüències negatives que imposar alguna cosa als fills pot comportar: per exemple, que es deteriori la pau a la llar o que rebutgin una cosa que és bona en si mateixa.

El papa Benet XVI assenyala el camí per solucionar l'aparent dilema entre marcar normes i que els fills les

assumeixin amb llibertat. El secret rau en que «l'educació no pot prescindir del prestigi, que fa creïble l'exercici de l'autoritat. És fruit d'experiència i competència, però s'adquireix sobretot amb la coherència de la pròpia vida i amb la implicació personal, expressió de l'amor veritable» [2] .

La llum de l'autoritat

En efecte, hom no pot confondre exercitar l'autoritat amb el simple imposar, ni amb aconseguir ser obeït a qualsevol preu. Qui segueix una determinada autoritat no ho fa tant per por de ser castigat, sinó perquè hi veu un punt de referència que li serveix per conèixer la veritat i el bé de les coses, encara que de vegades no acabi de comprendre-les.

L'autoritat guarda una estreta relació amb la veritat, perquè la representa.

Des d'aquesta perspectiva, l'autoritat posseeix un sentit eminentment

positiu i apareix com un servei: és una llum que orienta qui la segueix cap a la fi que busca. De fet, etimològicament, autoritat remet al verb llatí *augere*, que significa "fer créixer", "desenvolupar".

Qui reconeix una autoritat s'adhereix, sobretot, als valors o veritats que representa: «l'educador és un testimoni de la veritat i del bé» [3] , és a dir, és la persona que ja ha descobert i fet pròpia la veritat a la qual s'aspira. L'educand, per la seva banda, es refia de l'educador: no només dels seus coneixements, sinó també que està disposat a ajudar-lo a assolir aquestes veritats.

El paper dels pares

És obvi que els fills esperen que els pares siguin coherents amb els valors que volen transmetre i que els manifestin el seu amor. Com poden els pares assolir aquesta autoritat i aquest prestigi que requereix la tasca

educativa? L'autoritat posseeix un fonament natural i sorgeix espontàniament en la relació entre pares i fills: més que preocupar-se per aconseguir-la, es tracta de mantenir-la i d'exercitar-la bé.

Això és clar quan els fills són petits: si la família està unida, els nens es fien més dels pares que d'ells mateixos. L'obediència els pot costar, però l'enquadren de manera més o menys conscient en un context d'amor i unitat familiar: els meus pares volen el meu bé; volen que jo sigui feliç, em diuen allò que m'ajudarà a aconseguir-ho. La desobediència es viu llavors com equivocació, una manca de confiança i d'amor.

Per això, per consolidar la autoritat, els pares no han de fer més que ser veritablement pares: mostrar l'alegria i la bellesa de la pròpia vida i ensenyar, amb obres, que estimen

els seus fills com són. Lògicament, això requereix ser presents a la llar. Tot i que l'actual ritme de vida pot dificultar-ho, és important passar temps amb els fills i «formar un ambient familiar animat per l'amor, per la pietat envers Déu i els homes» [4] .

Per exemple, paga la pena esforçar-se a sopar tots junts, encara que això requereixi esforç. És una manera molt bona de conèixer-se mútuament, mentre es comparteixen les anècdotes de la jornada, i els fills aprenen –també escoltant allò que els pares expliquen del seu propi dia– a relativitzar, amb un toc de bon humor, els problemes que hagin pogut sorgir.

D'aquesta manera, a més, es facilita parlar clar als fills quan calgui, assenyalant què fan bé i què malament, què poden fer i què no, i explicant –de manera adequada a la

seva edat– els motius que mouen a obrar d'una manera o altra. Entre aquests, no pot faltar el comportar-se com un fill de Déu: ***mireu que els nens aprenguin a valorar els seus actes davant de Déu. Doneu motius sobrenaturals perquè discorrin perquè se sentin responsables [5] .***

Ensenyar l'exemple de Crist, que va pujar al patíbul de la Creu per amor nostre, per guanyar-nos la llibertat. Exercir l'autoritat és, en el fons, oferir als fills –des que són petits– les eines que necessiten per créixer com a persones, i la principal és mostrar l'exemple de la pròpia vida. Els nens es fixen en tot allò que fan els pares i tendeixen a imitar-los.

L'exercici de la mateixa autoritat pot concretar-se a prendre les disposicions necessàries per salvaguardar l'escalf de la llar i facilitar que els fills descobreixin que

hi ha més alegria en donar que en rebre.

En aquest context, és bo demanar als fills, des que són petits, aquests serveis que contribueixen a crear un clima de sana preocupació mútua. Se'ls donen responsabilitats: ajudar a parar la taula, dedicar un temps a la setmana a ordenar les seves coses, obrir quan truquen a la porta, etc. Són contribucions al benestar familiar i els nens les entenen d'aquesta manera.

No es tracta de "donar-los coses per fer", sinó que en vegin que l'aportació a la marxa de la casa – perquè treuen feina als pares, perquè ajuden un germà, perquè tenen cura de les seves coses– és important i, en certa manera, insubstituïble. Aprenen així a obeir.

No n'hi ha prou amb què els pares parlin amb els fills i els facin comprendre els seus errors. Abans o

després caldrà corregir, mostrar-los que allò que fan té conseqüències per a ells i per als altres. Moltes vegades n'hi pot haver prou amb una conversa, afectuosa i clara, però, en altres casos, convindrà adoptar alguna mesura, perquè hi ha danys que han d'ésser esmenats i no és suficient el penediment.

El càstig ha de ser un mitjà per reparar el mal comès: per exemple, fer alguna petita feina per poder pagar un objecte trencat. A vegades, la correcció haurà de prolongar-se en el temps: per exemple, arran d'un mal resultat escolar, pot ser convenient limitar les sortides durant una temporada. En aquests casos, però, és important no perdre de vista que es tracta de facilitar el temps i els mitjans per fer allò que es deu.

Seguint amb l'exemple de les males notes, tindria poc sentit, per una

banda, prohibir les sortides, però que, d'altra, acabés perdent el temps, o que se'l castigues –sense autèntica necessitat– a no assistir a activitats bones en si mateixes –practicar un esport, freqüentar un club juvenil–, només "perquè són les que de veritat li agraden".

Confiança i autoritat

Forma part de l'autoritat que els pares aconseguixin que els fills comprenguin els valors que volen transmetre, respectant-ne la independència i les peculiaritats. Això requereix, en primer lloc, que els fills se sentin incondicionalment estimats pels pares i que sintonitzin amb ells: que els coneguin i confiïn en ells.

Marcar clarament allò que poden o no fer els fills seria inútil –i probablement, portaria a conflictes permanents– si no s'acompanya d'afecte i confiança. Es pot

harmonitzar perfectament l'autoritat paternal, que la mateixa educació requereix, amb un sentiment d'amistat, que exigeix d'alguna manera posar-se al mateix nivell dels fills. Els nois –fins i tot els que semblen més díscols i esquerps– desitgen sempre aquest acostament, aquesta fraternitat amb els pares [6].

A mesura que els fills creixen, l'autoritat dels pares va depenent més d'aquesta relació de confiança. Tots els nens necessiten que se'ls prengui seriosament, però els adolescents encara més. Afronten uns canvis –físics i psicològics– que els desconcerten i acusen aquesta nova situació.

Encara que no ho reconeguin, cerquen adults que els serveixin de referència; aquests són, per a ells, persones que s'han format criteri, que viuen d'acord amb certes pautes que els donen estabilitat: justament

allò que els adolescents aspiren a obtenir. Al costat d'això, perceben que ningú no els pot substituir en aquesta empresa; per això no es limiten a acceptar de manera acrítica el que els diuen els pares. Més que dubtar de la seva autoritat, estan demanant comprendre millor la veritat que la fonamenta.

Per això, és important dedicar-los el temps necessari, sabent crear ocasions per estar junts. Pot ser durant un viatge a soles al cotxe, a casa arran d'un programa de televisió o d'algun esdeveniment escolar. Llavors se'ls parla dels temes que poden afectar-los més i en els quals és important que tinguin les idees clares.

No cal preocupar-se si, en ocasions, els fills semblen desentendre's de la conversa. Si un pare parla sense posar-se pesat ni voler forçar la confidència, allò que diu queda

gravat; no importa tant si, després, el fill o la filla fa cas al consell. Allò que compta és que ha comprovat que el pare pensa sobre un determinat argument, adquirint així un punt de referència per decidir com captenir-se.

El pare li ha mostrat la mateixa proximitat i disponibilitat per parlar sobre les coses que li preocupen. Ha posat en pràctica aquest ensenyament del Papa: «donar-nos mútuament alguna cosa de nosaltres mateixos. Donar-nos mútuament el nostre temps» [7].

Algunes coses que els pares potser no aproven són, de vegades, secundàries, i no justifiquen fer un daltabaix, quan n'hi ha prou amb un comentari. D'aquesta manera, els fills aprenen a diferenciar allò que és important i allò que no ho és. Descobreixen que els pares no volen que siguin "còpies" de la seva

manera de ser, sinó simplement que siguin feliços i homes i dones autèntics. Per això, els pares no es posen –encara que sí s'interessen– en allò que no afecta la seva dignitat o a la família.

En el fons, es tracta de confiar en el fill, d'«acceptar el risc de la llibertat, estant sempre atents a ajudar i a corregir idees i decisions equivocades. En canvi, mai no hem de secundar-lo en els errors, fer veure que no els veiem o, pitjor encara, que els compartim» [8].

Experimentar aquesta confiança és una invitació a merèixer-la. La clau està en què ***els pares sàpiguen educar en un clima de familiaritat, que no facin mai la impressió que desconfien, que donin llibertat i que ensenyin a administrar-la amb responsabilitat personal. És preferible que algun cop es deixin***

enganyar: la confiança que es posa en els fills fa que ells mateixos s'avergonyeixin d'haver-ne abusat, i que es corregeixin [9].

Lògicament, no hi mancaran petits conflictes i tensions: es poden gestionar amb alegria i serenitat, de manera que els fills vegin que una determinada negativa és compatible amb estimar-los i comprendre en quina situació es troben.

Sant Josepmaria ha insistit que la tasca educativa dels pares descansa en dos: pare i mare. Déu, que els ha donat la missió de guiar els fills cap al Cel, els facilita també l'ajuda perquè la compleixin. Per això, la vocació de ser pare o mare comporta pregar pels fills: parlar amb el Senyor sobre ells, sobre les virtuts i defectes; preguntar la manera com se'ls pot ajudar, demanar gràcia per als fills i paciència per a un mateix. Abandonar a les mans de Déu el fruit

de la tasca de formació dóna una pau que es transmet als altres.

En la tasca educativa, com afirmava sant Josepmaria, ***els cònjuges tenen una gràcia especial, que confereix el sagrament instituit per Jesucrist(...) Han de comprendre l'obra sobrenatural que implica la fundació d'una família, l'educació dels fills, la irradiació cristiana en la societat*** [10]. Actuant amb gràcia humana, amb suavitat i murrieria, i encomanant les coses al Senyor, els fills canviaran. Al cap i a la fi, els fills pertanyen a Déu.

J.M. Barrio

[1] Benet XVI, *Audiència* , 21-I-2008.

[2] Ibid.

[3] Ibid.

[4] Conc Vaticà II, *Decl. Gravissimum Educationis* , n . 3.

[5] Sant Josepmaria, *Apunts de la seva predicació oral*, a Guadalaviar (València), 17-XI-1972, a www.josemariaescriva.info.

[6] Sant Josepmaria, *Converses* , n. 100.

[7] Benet XVI, Homilia, 24-XII-2012.

[8] Benet XVI, Audiència, 21-I-2008.

[9] Sant Josepmaria, *Converses*, n. 100.

[10] *Ibid.*, n. 91.